

**25 manieren om te beginnen in het Spaans:
De productiviteit van de inchoatieve constructie**
Sven Van Hulle (Universiteit Gent)

Deze presentatie gaat in op de productiviteit van de inchoatieve constructie in Peninsulair Spaans. De inchoatieve constructie drukt het inchoatief aspect uit ('beginnen te') en bestaat uit vier slots: het onderwerp, het hulpwerkwoord, het voorzetsel en de infinitief. In vergelijking met andere Romaanse talen, is de weinig bestudeerde constructie zeer productief geworden in het Spaans (Fernández 2012, Garachana 2017, Fernández Martín 2019). Meer bepaald kan het hulpwerkwoorden-slot ingevuld worden door een uitgebreid gamma aan werkwoorden, die tot verschillende semantische velden behoren, bijvoorbeeld 'change of state verbs' (*Rompió a llorar*, letterlijk 'hij brak te wenen'), bewegingswerkwoorden (*Se echó a reír*, letterlijk 'hij gooide zichzelf te lachen') of plaatsingswerkwoorden (*Se mete a escribir*, letterlijk 'hij plaatst zichzelf te schrijven') (Engiels & Van Hulle 2018). Een tweede bron van productiviteit situeert zich in het infinitief-slot, aangezien steeds meer infinitieven tot de constructie aangetrokken worden, telkens met de betekenis "het begin van een event of actie".

De analyse die wordt voorgesteld in de presentatie, is gebaseerd op data van het Spanish Web corpus (esTenTen18) (Kilgarriff & Renau 2013). Een zoekfunctie werd opgesteld voor elk hulpwerkwoord om voorbeelden te vinden die behoren tot de syntactische structuur van [AUX] + [a] + [INF]. In totaal bevat de inchoatieve dataset, na het opschonen, 5852 attestaties, met een maximum van 500 voorbeelden per hulpwerkwoord.

In eerste instantie onthult een grondige analyse van de empirische data dat minstens 25 werkwoorden kunnen gebruikt worden in het hulpwerkwoorden-slot. Intuïtief kunnen we deze 25 inchoatieve hulpwerkwoorden groeperen op basis van hun originele semantische betekenis, als hoofdwkwoord, in vier semantische domeinen: (1) de 'superlexicale' inherente inchoatieve werkwoorden (*comenzar*, *empezar*, *principiar*, *recomenzar* en *reempezar*¹), (2) de plaatsingswerkwoorden (*meter*, *poner*²), (3) de bewegingswerkwoorden (*arrojar*, *echar*, *lanzar*, *tirar*³) en (4) de destructie-werkwoorden (*arrancar* ('losrukken'), *estallar* ('ontploffen'), *explotar* ('ontploffen') en *romper* ('breken')). Deze vaststelling doet de vraag rijzen in welke mate deze (semi-)hulpwerkwoorden beschouwd kunnen worden als synoniemen. Het is aannemelijk dat een aantal hulpwerkwoorden een bepaalde aspectuele nuance toevoegen, terwijl andere waarschijnlijk semantische voorkeuren delen. Deze onderzoeksvraag wordt in presentatie verder onderzocht door middel van een hiërarchische cluster analyse, gebaseerd op de infinitieven waarmee elk hulpwerkwoord gecombineerd wordt.

In tweede instantie worden, in de dataset van 5852 attestaties, 1009 verschillende werkwoorden geattesteerd in het infinitief-slot. Het is relevant om te weten of en welke collocatonele patronen tussen een bepaald hulpwerkwoord en de infinitief kunnen blootgelegd worden. Het inchoatieve schema bevat een groot gamma aan micro-constructies die laag in productiviteit zijn, zoals *agarrar* ('vastgrijpen'), *arrojar* ('gooien'), *embarcar* ('inschepen'), *estallar* ('ontploffen'), *prorrumpir* ('losbreken'), *reventar* ('openbarsten'), *zambullir* ('onderdompelen'), enz. Het is mogelijk dat deze hulpwerkwoorden recent tot het schema zijn aangetrokken. Andere micro-constructies (vooral deze met de superlexicale inchoatieve werkwoorden, zoals *comenzar* en *empezar*) zijn zeer productief en semantisch open, wat impliceert dat ze gecombineerd kunnen worden met veel verschillende infinitieven, van uiteenlopende semantische velden. Nog andere micro-constructies (bv. met *echar* ('gooien') en *romper* ('breken')) bestaan uit hulpwerkwoorden die herhaaldelijk gecombineerd

---

¹ De werkwoorden in deze lijst betekenen allemaal 'beginnen' en *recomenzar* en *reempezar* betekenen 'herbeginnen'.

² Deze twee werkwoorden betekenen allebei 'zetten, plaatsen'.

³ Deze reeks werkwoorden betekenen 'gooien, werpen'. *Tirar* is een polyseem werkwoord in het Spaans en kan meerdere betekenissen hebben, naast 'gooien' is 'trekken' ook een heel courante betekenis.

worden met dezelfde infinitieven, wat zou kunnen wijzen op idiomatische uitdrukkingen (Bybee & Torres Cacoullós 2009). Dit onderzoek zal ook ingaan op de vraag hoe de sprekers het hulpwerkwoord selecteren, wat onderzocht zal worden door middel van psycholinguïstische experimenten.

Literatuurlijst

- Bybee, J., & Torres Cacoullós, R. 2009. "The role of prefabs in grammaticization." En Corrigan R., Moravcsik E., Ouali H. y K. Wheatley (eds.). *Formulaic Language*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 187-217.
- Enghels, R., & Van Hulle, S. 2018. "El desarrollo de perífrasis incoativas cuasi-sinónimas: entre construccionización y lexicalización." *Elua*, 32, 91–110.
- Fernández, L.G. ed. 2006. *Diccionario de perífrasis verbales*. Madrid: Gredos.
- Fernández, L.G. 2012. *Las perífrasis verbales en español*. Madrid: Edhasa.
- Fernández Martín, P. 2019. *Las perífrasis verbales del español: una perspectiva histórica*. Madrid: Arco/Libros.
- Garachana, M. ed. 2017. *La gramática en la diacronía: la evolución de las perífrasis verbales modales en español*. Madrid: Iberoamericana Vervuert.
- Kilgarriff, A., & Renau, I. 2013. esTenTen, a vast web corpus of Peninsular and American Spanish. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 95, 12-19.